

Trumps krig kan sabotera den svenska återhämtningen

Dagens Nyheter den 12 mars 2026

Ekonomiska bedömare världen över brottas nu med frågan hur ekonomin kommer att påverkas av kriget i Mellanöstern. Hur mycket och för hur lång tid kommer olje- och gaspriser att stiga och vad innebär dessa prisökningar för inflation och konjunktur?

Det kan bli en andra allvarlig utbudsstörning på kort tid – efter energi- och livsmedelsprischocken 2022–2023 i samband med Ukrainakrigets utbrott.

Man kan förundra sig över de tydliga parallellerna till 1970-talets oljeprisstörningar. En första global inflationschock kom då 1973–1975 sedan arabstaterna infört ett oljeembargo mot västländerna efter jom kippurkriget mellan Egypten/Syrien och Israel. Sedan följde en ny internationell inflationstopp med tvåsiffriga prisökningar i många västländer runt 1980 sedan oljeproduktionen minskat i Iran i samband med revolutionen där och kriget med Irak.

Enligt ett citat tillskrivet Mark Twain upprepar sig inte historien, men den rimmar. Den globala ekonomiska utvecklingen under 2020-talet kan komma att stämma överens med den observationen.

Samtidigt finns stora skillnader mot 1970-talet:

- Ekonomiernas oljeberoende är avsevärt mindre.
- Inflationen har efter toppen 2022 sjunkit tillbaka mycket mer än efter toppen 1973 – 74, främst beroende på en konsekvent inflationsbekämpande penningpolitik.
- 1970-talets oljeprisstörningar sammanföll med en minskad trendmässig produktivitetstillväxt som förvärrade inflationsproblemen eftersom det tog tid för löneökningarna att anpassa sig nedåt. Det finns inga skäl att nu vänta sig minskade produktivetsökningar – tvärtom kan den expanderande användningen av AI dra i motsatt riktning.

Lika fullt kan Mellanösternkriget leda till både en ny inflationstopp och en sämre konjunkturutveckling både globalt och i Sverige. Effekterna beror på hur länge Hormuzsundet förblir stängt för frakttransporter och hur gulfstaternas produktionskapacitet för olja och gas påverkas. Temporärt kan inflationen mycket väl bli ett par procentenheter högre och bnp-tillväxten avsevärt lägre än enligt tidigare prognoser i såväl euroområdet som Sverige om kriget blir långvarigt.

För centralbankerna blir det i så fall en svår utmaning hur de ska manövrera mellan att hålla nere inflationen och stötta konjunkturen. Ju räddare de är för att en ny inflationstopp ska äventyra trovärdigheten för gällande inflationsmål, desto mer kommer inflationsbekämpningen att prioriteras på bekostnad av konjunkturstabiliseringen.

Med tanke på det svaga opinionsstödet för kriget i USA och risken för ökade levnadskostnader inför mellanårsvalet (i ett läge då "affordability" redan är en stor fråga) borde Republikanerna vilja ha ett

snabbt avslut. De skiftande mål som angetts för anfallet på Iran gör det också möjligt för Donald Trump att när som helst deklarerar att han uppnått vad han velat. Men det går inte heller att utesluta en så hård bindning till långtgående mål om "villkorlös kapitulation" att han kan få svårt att backa.

Dessutom beror utvecklingen även på andra parter. Israel är sannolikt mer benäget än USA att förlänga kriget för att maximalt försvaga Iran. Man skulle kunna tro att de iranska ledarna av personlig självbevarelsedrift borde vilja avsluta kriget så fort som möjligt. Men de kan också se ett fortsatt krig med förstörda produktionsanläggningar i gulfstaterna och blockad av Hormuzundet som en "investering" i ekonomiska kostnader för resten av världen som minskar risken för framtida angrepp på landet.

Förmodligen kan även ett Iran med starkt reducerad militär förmåga fortsätta att slå mot gulfstaternas produktionsanläggningar och frakttransporterna därifrån genom drönar- och missilattacker.

Ett utdraget krig riskerar för svensk del att både dra upp inflationen och motverka den konjunkturuppgång som alla hoppats på. Det kan betyda att regeringens finanspolitik, som kritiserats för att vara alltför expansiv, blir mer rätt därför att behovet att stötta efterfrågan är större. Även matmomssänkningen, som temporärt dämpar inflationen, framstår som en mer lämplig åtgärd än tidigare. Tidöpartierna kanske helt enkelt har "tur" med sin valbudget.

Samtidigt kan höjda drivmedels- och elpriser under ett valår fresta svenska politiker till nya sänkningar av drivmedelsskatterna och elprisstöd i ett läge då sådana prisökningar är marknadssignaler om knapphet som inte bör motverkas. Med den alltmer populistiska inriktningen av alla partiers ekonomiska politik under senare år framstår denna risk som överhängande.

Avslutningsvis är kriget i Mellanöstern ännu ett exempel på hur ekonomiska prognoser generellt blivit mycket osäkrare än tidigare till följd av en alltmer oförutsägbar geopolitik. Osäkerheten emanerar i allt högre grad från USA. På bara ett år har Trumpadministrationen infört omfattande tullar (som delvis förklarats olagliga), minskat stödet till Ukraina och börjat pressa landet att ge upp ytterligare territorium, hotat att annektera Grönland, anfällt Venezuela och startat två krig med Iran. Detta är verkligen ett paradigmskifte i internationell politik och ekonomi.

Lars Calmfors